

58. Myndigheters instruktioner i respektive förordning

Regelverk: Förordning med instruktion för respektive myndighet nedan

Mottagare: Departement som ansvar för nedanstående myndigheter samt nämnda myndigheter:

Folkhälsomyndigheten

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Konsumentverket

Livsmedelsverket

Länsstyrelserna

Naturvårdsverket

Statens veterinärmedicinska anstalt

Upphandlingsmyndigheten

Påverkan på företag idag

Att driva företag inom de gröna näringarna är komplext. Över 25 myndigheter har regelverk som direkt eller indirekt påverkar jord- och skogsbrukaren på gårdsnivå. Nu är det viktigare än någonsin att vi tillsammans arbetar för en ökad försörjningstrygghet och för att stärka företagandet på landsbygden. Covid-19-pandemin har tydligt visat hur sårbara vi är. Därför är det extra viktigt med övergripande främjande- och förenklingsuppdrag för myndigheterna samt att ingå i arbetet med livsmedelsstrategin.

LRF har under år 2021 gjort en genomgång av flertalet myndigheters regleringsbrev och myndigheternas förordningar med instruktioner. Årets genomgång visar att merparten av myndigheterna inte har i uppdrag att verka för en svensk försörjningstrygghet eller delta i den gemensamt politiskt beslutade livsmedelsstrategin. De gröna näringarna är viktiga för Sverige. Vårt jordbruk har ett lägre klimatutsläpp än många länder i EU. Utan våra bönder har vi ingen möjlighet att nå flera uppsatta miljömål. Våra bönder gör så att landsbygden lever genom att erbjuda ett varierande utbud av arbetstillfällen.

Åtgärdsförslag

Folkhälsomyndigheten

Föreslår förändring redovisad i fetmarkerad text:

5 § Myndigheten ska verka för kunskapsutveckling och kunskapsförmedling samt för nationell samordning inom området fysisk aktivitet. Myndigheten ska även följa upp och analysera utvecklingen inom området. Myndigheten ska inom området hälsosamma matvanor följa upp och analysera utvecklingen från ett brett samhällsligt perspektiv samt förmedla kunskap för att skapa samhällsliga förutsättningar **för hållbara* matvanor i befolkningen.**

** Med hållbarhet avses den fullständiga definitionen av begreppet. Det vill säga ekonomisk, miljömässig och social – där hälsa ingår – hållbarhet.*

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Föreslår förändring redovisad i fetmarkerad text:

7 § Forskarrådet består av en ordförande, myndighetschefen och elva andra ledamöter. **Minst en ledamot ska bestå av en näringslivsrepresentant från miljö, areella näringar och samhällsbyggande.**

För varje ledamot, utom ordföranden och myndighetschefen, ska det finnas en personlig ersättare. Forskarrådet utser inom sig en vice ordförande.

Motivering: För att säkerställa relevans för ansvarsområdena, bör en större andel av forskarrådet (styrelsen) bestå av näringslivsrepresentanter från areella näringar, miljö och samhällsbyggnad. I dag består rådet av akademiker, myndighetspersoner samt en person från Världsnaturfonden.

Konsumentverket

Nytt tillägg: 2 § 4 Integrera livsmedelsstrategins mål, Agenda 2030 och svenska miljömål för att främja en hållbar nationell livsmedelsproduktion.

Motivering: Hållbarhetsbegreppets samtliga tre dimensioner (ekonomisk, miljömässig och social – inklusive hälsa – hållbarhet) bör inorporeras på ett tydligt sätt.

Livsmedelsverket

Föreslår förändringar redovisade i fetmarkerad text:

1 § Livsmedelsverket har som förvaltningsmyndighet för livsmedelsfrågor till uppgift att i konsumenternas **och livsmedelsföretagens intresse** arbeta för säkra livsmedel, redlighet i livsmedels hanteringen och **hållbara* matvanor**.

** Hållbarhet ska innefatta alla tre dimensioner av begreppet. Det vill säga ekonomisk, miljömässig och social – där hälsa ingår – hållbarhet.*

Motivering: Livsmedelsverkets fokus behöver breddas från att ensidigt ligga på konsumentperspektivet till att även omfatta de livsmedelsföretag som står för produktion, förädling etc. Livsmedelsverkets uppdrag har på senare tid breddats till att omfatta miljömässig hållbarhet. Det bör framgå av förordningen att ett arbete med fokus på hållbarhet ingår i myndighetens uppdrag. Det bör också förtydligas att hållbarhet avser alla tre dimensioner, inte bara miljömässig.

Föreslår förändringar redovisade i fetmarkerad text:

2 § 8 Främja konsumenternas, särskilt barns och ungdomars, förutsättningar att göra medvetna val när det gäller **hållbar och säker mat**,

2 § 9 Verka för en utveckling av och konsekvent kommunikation kring måltider i vård, skola och omsorg **där rekommendationer och råd går i linje med varandra och främjar måltider som respektive målgrupp kan känna igen sig i, genom livets alla faser**.

Motivering: Kostråden rimmar inte alltid med varandra avseende valet av livsmedel. Som exempel kan nämnas att betydelsen av mjölk och mjölkprodukter tonas ned för barn och ungdomar, medan de har en framskjuten position inom sjukvård och omsorg. Det är sannolikt svårare att införa en livsmedelsgrupp senare i livet än om man har den traditionsenligt i offentlig måltid genom hela livet.

Nytt tillägg: 2 § 11 Livsmedelsverket ska främja utvecklingen av en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelsproduktion.

Föreslår förändring redovisad i fetmarkerad text:

3 § Myndigheten ska ansvara för nationell samordning av dricksvattenfrågor, särskilt när det gäller

-
1. anpassningar till klimatförändringar, samt
 2. kris- och beredskapsplanering avseende dricksvattenförsörjning.

Myndigheten ska också ansvara för nationell samordning när det gäller kris- och beredskapsplanering av livsmedelsförsörjning i **samtliga led från och med** primärproduktionen.

Länsstyrelsen

Nytt tillägg: 2 § 6 Verka för att länet bidrar till ökad nationell försörjningstrygghet.

Motivering: Länsstyrelsen ska verka för att det egna länet bidrar till försörjningstrygghet inom livsmedelsproduktion och insatsvaror. Att regionalt främja en bibehållen primärproduktion som är anpassad efter regionala förhållanden och i sitt område bidrar till en levande landsbygd, miljömål samt tryggad försörjningsgrad så att produktionen inte koncentreras till ett fåtal områden.

Nytt tillägg: 3 § 15 Viltskador.

Motivering: Länsstyrelsen har ett omfattande uppdrag, dock saknas aspekten viltskador. Viltskador påverkar långsiktigt lönsamhet i skogs- och jordbruk. Länsstyrelsen ska hantera alla aspekter på viltskador; i skogsbruk, jordbruk och trafik.

Naturvårdsverket

Nytt tillägg: 3 § 23 Naturvårdsverket ska främja utvecklingen av en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelsproduktion.

Motivering: Naturvårdsverket bör bredda sin kompetens kring hur det moderna jordbruket bedrivs och säkerställa att arbetet med biodiversitetsstrategin, biologisk mångfald i jordbrukslandskapet och miljöprövningsprocesserna inte äventyrar livsmedelsstrategin.

Statens veterinärmedicinska anstalt

Föreslår förändring redovisad i fetmarkerad text:

2 § Myndigheten ska som riskvärderande myndighet och beredskapsmyndighet

1. utreda smittsamma djursjukdomars, inklusive zoonosers, uppkomst, orsak och spridningssätt samt medverka till **ett kostnadseffektivt** förebyggande och bekämpandet av dessa sjukdomar.

Motivering: Instruktionen bör kompletteras med ordet kostnadseffektivt. Hittills har den aspekten inte ingått i analyserna eftersom fokus är på riskvärdering och myndigheten är en riskvärderade myndighet. Den ekonomiska effekten är upp till den riskhanterande myndigheten att beakta, oftast Jordbruksverket. Resultatet har ibland då blivit oanvändbart och till och med kontraproduktivt för de gröna näringarna.

Upphandlingsmyndigheten

Föreslår förändringar redovisade i fetmarkerad text:

8 § Upphandlingsmyndigheten ska samverka med statliga myndigheter, särskilt Konkurrensverket, Kammarkollegiet, Verket för innovationssystem, Kommerskollegium, Naturvårdsverket, Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, **Jordbruksverket och Livsmedelsverket**, samt med regioner,

kommuner, berörda offentliga organisationer och näringslivet för att utveckla upphandlingen. Myndigheten ska vid behov även samverka med andra organisationer.

2 § 3 Verka för ökad miljöhänsyn och sociala hänsyn samt **med näringen** utveckla och förvalta **vetenskapliga belagda** kriterier för miljöhänsyn, inklusive energikrav, och sociala hänsyn inom upphandling.

Motivering: Svensk livsmedelsproduktion är klassad som en samhällsviktig sektor. En fungerande primärproduktion är viktig både i normalläget och under kriser. Offentlig upphandling som präglas av transparens, tydligt regelverk och främjar innovativa lösningar leder till att många företag deltar i den offentliga upphandlingen. Tryggare förutsättningar regelmässigt desto säkrare upphandling. Rättssäker, omsorgsfull överprövning och effektiva processer skapar tilltro till den goda offentliga affären.

Bedömning av åtgärdsförslagets effekter för företagen

Nu är det viktigare än någonsin att vi tillsammans arbetar för en ökad försörjnings-trygghet och för att stärka företagandet på landsbygden. Covid-19-pandemin har tydligt visat hur sårbara vi är. Därför är det extra viktigt med övergripande främjande- och förenklingsuppdrag för myndigheterna samt att ingå i arbetet med livsmedelsstrategin. De gröna näringarna är viktiga för Sverige. Vårt jordbruk har ett lägre klimatutsläpp än många länder i EU. Utan våra bönder har vi ingen möjlighet att nå flera uppsatta miljömål. Våra företagare gör så att landsbygden lever genom att erbjuda ett varierande utbud av arbetstillfällen. Om vi till exempel ökar antalet mjölkkor så att vi blir självförsörjande på mjölkprodukter, möjliggör det upp till 11 000 nya jobb på landsbygden.

Kontaktuppgifter

Lantbrukarnas Riksförbund, Malin Hagbardsson
010-184 44 04, malin.hagbardsson@lrf.se

Lantbrukarnas Riksförbund, Suzanne Céwe
010-184 45 22, suzanne.cewe@lrf.se